

COLUMNS | 21 MEI 2021

DE PARLEMENTAIRE DEMOCRATIE HEEFT EEN AUDITOR NODIG

Auteur: Prof.dr. Leen Paape RA RO CIA

Leestijd: 3 min

De auditor en de professie zijn afgeleid van het woord 'audire' dat letterlijk meeluisteren betekent. Iemand luisterde dus mee en kon daarna bevestigen dat de waarheid was gesproken. De afgelopen periode heb ik met enige regelmaat gedacht: waar is de meeluisteraar die ons kan helpen te bepalen wat nu precies de waarheid is.

Bij de kinderopvangtoeslagaffaire kreeg ik regelmatig de kriebels bij de afgelegde verklaringen, vooral omdat eruit sprak dat men het wel wist, maar niet tot het oordeel gekomen was dat het ernstig was dan wel dat er een groeiend probleem aan het ontstaan was. Problemen beginnen altijd klein, maar worden vanzelf groot als er niet tijdig ingegrepen wordt. In dergelijke omvangrijke affaires moeten er toch ook op meerdere momenten auditors hebben meegeluisterd of -gekeken? Ik heb er weinig over gelezen.

In het rapport *Ongekend Onrecht* komt de Algemene Rekenkamer (AR) eenmaal aan bod en de Audit Dienst Rijk (ADR) een paar keer. Overigens niet op een manier waaruit duidelijk wordt dat zij de alarmbel hebben laten klinken. Wel staat er dat ze al jarenlang waarschuwen. Zonder succes in ieder geval. Hadden ze niet harder kunnen roepen? Ja, wijsheid achteraf is geen wijsheid, maar toch. Het bleek een diepgeworteld gezwel te zijn dat al bijna tien jaar voortsleepte. Uiteraard zijn de hoofdschuldigen niet in hun midden te vinden, maar je hoopt dat er rapporten waren waarin al onomstotelijk de aard en omvang van het probleem terug te vinden zou zijn. Kennelijk niet dus.

Onze minister-president heeft inmiddels varianten op een slecht geheugen gevonden die ik nog niet kende: "Ik heb daar geen actieve herinnering aan", "Ik heb me dat foutief herinnerd", en nog een variant die ik dan weer vergeten ben.... Driemaal is scheepsrecht dacht ik wel, en, zou het geen tijd worden om er echt iemand naast te zetten die alleen maar hoeft te zeggen: 'Ja, het klopt' of 'Nee, het klopt niet'. Dat hoeft niet te betekenen dat alles open en bloot op tafel moet komen te liggen. Zeker in formatiegesprekken lijkt me dat zeker onwenselijk. Maar een meeluisteraar die het proces volgt en objectief het proces kan helpen bewaken, en waar nodig het verlossende woord kan spreken, was in dit geval wel fijn geweest. Nu staat de politiek in haar hemd en is het vertrouwen in onze belangrijkste instituties er niet beter op geworden.

In de commotie van de afgelopen periode en na de herstart van de gesprekken onder leiding van Herman Tjeenk Willink kwam een briljant idee uit de mond van Cees van der Staaij. Hij meldde dat er niet alleen een regeerakkoord zou moeten komen, maar ook een controleerakkoord. Ik vind het een uitstekend idee. Daar waar ik toezichthouder ben is er een toezichtvisie. Daarbij worden we ondersteund door tweede- en derdelijnsfuncties zoals auditors. Ook AR, AFM en DNB kennen een toezichtvisie. Hoe zien wij toe op de onder ons toezicht geplaatste instellingen en organisaties? De Tweede Kamer, toch ook de tegenmacht of de controleur van de regering, heeft dat kennelijk niet en ik denk dat zo'n controleerakkoord ook helderheid kan verschaffen aan alle partijen en dus ook aan ons als samenleving.

AUDIT

MAGAZINE

Hoe vult de controlerende macht haar taak in en op welke wijze doet zij dat? Welke informatie krijgt zij op welk moment? Klopt die informatie dan? Is ze volledig? Juist? Me dunkt dat de Tweede Kamer dus ook moet nadenken hoe zij gebruik wil maken van AR en ADR. Welke rol kunnen die vervullen? En, als er geen rol voor die partijen is weggelegd, hoe wordt die lacune dan ingevuld?

Er wordt al langer gepleit voor meer ondersteunende staf die Kamerleden helpt hun taken uit te voeren. Er is immers veel te lezen en te controleren en een helpende hand in de vorm van een adviserende auditor daarbij lijkt me geen overbodige luxe. Dat kan niet alleen voorkomen dat we niet goed worden geïnformeerd of zelfs voorgelogen, maar het kan ook helpen voorkomen dat er slechte wetgeving komt waardoor zo'n affaire als de kinderopvangtoeslag kan ontstaan.

Onze parlementaire democratie heeft dus behoefte aan auditors in het hart van de politiek. De tegenmacht is er mee gediend en dus de samenleving ook. Wie solliciteert?

Over

Leen Paape is voorzitter van Nyenrode Corporate Governance Instituut, programmadirecteur van de commissarissencyclus en academic director van de board & governanceprogramma's.

Tags: Leen Paape

Bron url: <https://auditmagazine.nl/columns/de-parlementaire-democratie-heeft-een-auditor-nodig/>